

7. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy Pro zatverdzhennia Polozhennia pro Derzhavnu sluzhbu Ukrainy z pytan pratsi [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine On Approval of the Regulation on the State Service of Ukraine for Labor]. (2015, January 11). <https://zakonodavstvo.com>. Retrieved from <https://zakonodavstvo.com> [in Ukrainian].

8. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy Pro zatverdzhennia Poriadku nadannia dozvolu na pravo korystuvannia pilhamy z opodatkuvannia dlia pidpriemstv ta orhanizatsii hromadskykh orhanizatsii invalidiv [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine On Approval of the Procedure for Granting the Right to Use Tax Benefits for Enterprises and Organizations of Disabled People's Organizations]. (2007, January 8). *Ofitsiyni visnyk Ukrainy – Official Bulletin of Ukraine*, 60, Art. 2377 [in Ukrainian].

9. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy Pro Deiaki pytannia realizatsii statti 26 ta chastyny druhoi statti 27 Zakonu Ukrainy «Pro zainiatist naseleennia» [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine Some issues of the implementation of Article 26 and part two of Article 27 of the Law of Ukraine “On Employment of the Population”]. (2013, April 15). *Uriadovyi kurier – Government Courier* [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 20.03.2018

УДК 351.811.12

Кучеренко Олексій Миколайович

кандидат юридичних наук,

провідний фахівець відділу кадрового забезпечення

Дніпропетровського державного університету

внутрішніх справ

mors200708@ukr.net

ОСОБЛИВОСТІ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ В ІНФОРМАЦІЙНІЙ СФЕРІ

Стаття присвячена аналізу та розкриттю сутності правопорушень в інформаційній сфері, а також проаналізовано сучасне законодавство яке регулює суспільні відносини в інформаційній сфері. Особливу увагу приділено характеристиці національної концепції інформаційної безпеки, враховуючи суттєві зміни в суспільному житті держави.

Ключові слова: інформаційна політика, адміністративне правопорушення, інформаційна безпека, телекомунікаційні послуги, безпека громадян.

Kucherenko A. N. FEATURES OF ADMINISTRATIVE RIGHTS IN THE INFORMATIONAL SPHERE

At the present stage, in order to meet national interests in the information sphere, law carries out a number of general social, special-legal functions, among which: streamlining social relations by defining the rules of conduct, consolidating the fundamental rights and freedoms of man and citizen, defining the competence and powers of state bodies and officials and the establishment and guarantee of measures of state coercion in order to protect them and prevent any offenses.

The article is devoted to the analysis and disclosure of the essence of offenses in the information sphere, as well as the analysis of modern legislation regulating social relations in the information sphere. Particular attention is paid to the characteristics of the national concept of information security, taking into account significant changes in the public life of the state.

Based on the understanding of the general issues of information security, we have set the following objectives: to highlight the peculiarities of administrative and legal regulation of information security of Ukraine; to define the concept of administrative and legal regulation of information security of Ukraine.

A comprehensive approach to the administrative-legal regulation of information security by the norms of administrative law allows us to conclude that these norms reflect the nature and content of public relations that are formed in this area and form a single complex of inter-sectoral legal regulation, indicating an increased

social danger of offenses in the field. information and necessity of organizing their warning within the framework of an independent direction of law-enforcement policy.

Key words: information policy, administrative offenses, information security, telecommunication services, citizens' safety.

Постановка проблеми. На сучасному етапі, з метою задоволення національних інтересів у інформаційній сфері право виконує ряд загально соціальних, спеціально-юридичних функцій, серед яких: упорядкування суспільних відносин шляхом визначення правил поведінки, закріплення основних прав і свобод людини та громадянина, визначення компетенції та повноважень державних органів і посадових осіб та встановлення і гарантування заходів державного примусу з метою їх захисту та попередження будь-яких правопорушень тощо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Слід зауважити, що проблематику даного питання вивчала низка вітчизняних науковців, а саме: Сидоренко В.Л., Ліпкан В.А., Погорецький М.А., Твердохліб М.Г., Андрєєва О.М. та ін.

Формування цілей статті. Виходячи з розуміння загальної проблематики інформаційної безпеки, нами були поставлені такі завдання:

- виділити особливості адміністративно-правового регулювання інформаційної безпеки України;
- визначити поняття адміністративно-правового регулювання інформаційної безпеки України.

Виклад основного матеріалу. Згідно зі ст. 2 Закону України “Про основи національної безпеки України” правову основу у сфері національної безпеки України становлять Конституція України, цей та інші закони України, міжнародні договори, згода на обов’язковість яких надана Верховною Радою України, а також видані на виконання законів інші нормативно-правові акти [3].

Відповідно до цього Закону розробляються і затверджуються Президентом України Стратегія національної безпеки України і Воєнна доктрина України, доктрини, концепції, стратегії і програми, якими визначаються цільові настанови та керівні принципи воєнного будівництва, а також напрями діяльності органів державної влади в конкретній обстановці з метою своєчасного виявлення, відвернення та нейтралізації реальних і потенційних загроз національним інтересам України. Причому дані документи розробляються і затверджуються Президентом України.

Стратегія національної безпеки України і Воєнна доктрина України є документами, обов’язковими для виконання, і основою для розробки конкретних програм за складовими державної політики національної безпеки.

Більше того, не тільки проголошується, але на сьогодні є практичні кроки з приводу реалізації цієї норми. Так, Стратегія національної безпеки України була затверджена Указом Президента України «Про Стратегію національної безпеки України» [4], незважаючи на те що в ст. 92 Конституції України закріплено положення про те, що виключно законами України визначаються основи національної безпеки, організації Збройних Сил України і забезпечення громадського порядку [5].

Виходячи із цього, наша увага при аналізі норм діючого Кодексу України про адміністративні правопорушення була сконцентрована на ряді ключових напрямків, де законодавство про адміністративні правопорушення може зіграти важливу роль у рішенні загального завдання забезпечення інформаційної безпеки. Такими напрямками, на нашу думку є:

- забезпечення доступу громадян і юридичних осіб до достовірної інформації, необхідної для реалізації належних їм прав, свобод і забезпечення законних інтересів;
- забезпечення превентивного оповіщення громадян і юридичних осіб про факти і події, що створюють загрозу їхньої безпеки;
- забезпечення обмеження в доступі до певних категорій відомостей, поширення яких може завдати шкоди правам і свободам людини, законної діяльності юридичних осіб, або національній безпеці держави.

Кожне із зазначених вище напрямків підпадає під завдання законодавства про адміністративні правопорушення, та стосуються проблеми захисту особистості, охорони прав і свобод в сфері інформаційної безпеки.

Варто також мати на увазі, що адміністративна відповідальність фізичних осіб за правопорушення в сфері забезпечення інформаційної безпеки є лише частиною загального комплексу юридичної відповідальності, що забезпечує правову охорону даних відносин.

Звідси виходить, що при розгляді проблем встановлення адміністративної відповідальності в сфері забезпечення інформаційної безпеки необхідно також акцентувати увагу на сфері державного управління, тобто на тих правопорушеннях, які перешкоджають ефективному забезпеченню інформаційної безпеки органами виконавчої влади.

Саме тому з метою забезпечення адміністративно-правового регулювання у сфері інформаційної безпеки та захисту інформації законодавець встановив не тільки порядок і правила обігу з інформацією та окремими її

видами, але і правові заборони їхнього порушення та відповідні міри юридичної відповідальності, передбачені нормами різних галузей права.

Комплексний підхід до адміністративно-правового регулювання інформаційної безпеки нормами адміністративного законодавства дозволяє зробити висновок про те, що ці норми відображають сутність і втримування суспільних відносин, що складаються в даній сфері та утворюють єдиний комплекс міжгалузевого правового регулювання, що свідчить про підвищену суспільну небезпеку правопорушень у сфері інформації та необхідності організації їхнього попередження в рамках самостійного напрямку правоохоронної політики.

Подальший науковий аналіз механізму здійснення правопорушень у сфері адміністративно-правового регулювання інформаційної безпеки необхідний для правильної соціально-правової оцінки даної категорії зазіхань і вироблення дійових заходів протидії їм.

Особливо важливою для розкриття питання адміністративних правопорушень інформаційного характеру є глава 10 Кодексу України про адміністративні правопорушення “Адміністративні правопорушення на транспорті, в галузі шляхового господарства і зв’язку”. Саме в ній передбачені актуальні склади адміністративних правопорушень: порушення правил реєстрації торговельних суден (неповідомлення або несвоєчасне повідомлення органу реєстрації судна про будь-які зміни відомостей, що підлягають внесенню в установленому порядку до Державного суднового реєстру України або Суднової книги України; ухилення від реєстрації судна) (ст. 116-3); порушення умов і правил, що регламентують діяльність у сфері телекомунікації, поштового зв’язку та користування радіочастотним ресурсом України, передбачену ліцензіями, дозволами (ст. 145); порушення правил реалізації, експлуатації радіоелектронних засобів та випромінювальних пристроїв, а також користування радіочастотним ресурсом України (ст. 146); порушення правил охорони ліній і споруд зв’язку (ст. 147); пошкодження таксофонів (ст. 148); порушення правил надання та отримання телекомунікаційних послуг (ст. 148-1); порушення порядку та умов надання послуг зв’язку в мережах загального користування (ст. 148-2); використання засобів зв’язку з метою, що суперечить інтересам держави, з метою порушення громадського порядку та посягання на честь і гідність громадян (ст. 148-3); використання технічних засобів та обладнання, що застосовуються в мережах зв’язку загального користування, без документа про підтвердження відповідності (ст. 148-4); порушення правил про взаємоз’єднання телекомунікаційних мереж загального користування (ст. 148-5) [7].

У главі 12 Кодексу України про адміністративні правопорушення “Адміністративні правопорушення в галузі торгівлі, громадського харчування, сфері послуг, в галузі фінансів і підприємницькій діяльності” містяться такі адміністративні правопорушення у сфері інформаційної безпеки: порушення порядку подання декларації про доходи та ведення обліку доходів і витрат (ст. 164-1); порушення законодавства з фінансових питань (ст. 164-2); демонстрування і розповсюдження фільмів без державного посвідчення на право розповсюдження і демонстрування фільмів (ст. 164-6); порушення умов розповсюдження і демонстрування фільмів, передбачених державним посвідченням на право розповсюдження і демонстрування фільмів (ст. 164-7); недотримання квоти демонстрування національних фільмів при використанні національного екранного часу (ст. 164-8); незаконне розповсюдження примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп’ютерних програм, баз даних (ст. 164-9); порушення порядку подання інформації та виконання рішень Антимонопольного комітету України та його територіальних відділень (ст. 166-4).

У ст. 173-1 глави 14 Кодексу України про адміністративні правопорушення “Адміністративні правопорушення, що посягають на громадський порядок і громадську безпеку” передбачено накладання штрафу та виправні роботи у разі поширення неправдивих чуток.

Ряд видів діяльності фізичних і юридичних осіб по захисту інформації об’єктивно повинно перебувати під контролем органів виконавчої влади насамперед з тієї причини, що вона має на увазі необхідність наявності спеціальних знань. Відсутність цих знань може спричинити реалізацію некваліфікованого підходу до адміністративно-правового регулювання безпеки інформації і її витік.

Серед особливостей, зокрема, адміністративно-правового забезпечення інформаційної безпеки і захисту інформації варто виділити комплекс державно-правових, соціально-економічних і т.п. відносин, що динамічно складаються в інформаційній сфері життєдіяльності суспільства й нужденні в перспективному правовому регулюванні, а, по суті, у розробці не стільки норм про адміністративну відповідальність, а скільки комплексів правил, наприклад, зберігання, користування, передачі, поширення і захисту інформації, що відноситься до різних видів інформаційних ресурсів.

Прогнозування заходів забезпечення адміністративно-правового регулювання інформаційної безпеки і захисту інформації становить теоретико-методологічну основу дня науково-практичного обґрунтування адміністративно-правових складів правопорушень даної категорії з урахуванням тенденцій розвитку адміністративного права та адміністративного законодавства в цілому.

Головне місце в системі пізнання адміністративно-правових характеристик правопорушень, вчинених у сфері забезпечення інформаційної безпеки і захисту інформації, є об’єкт протиправного зазіхання, тобто встановлений нормативними правовими актами порядок.

У ст. 48 Закону України “Про інформацію” визначено, що порушення законодавства України про

інформацію тягне за собою дисциплінарну, цивільно-правову, адміністративну або кримінальну відповідальність, а саме за вчинення таких правопорушень, як:

- необґрунтована відмова від надання відповідної інформації;
- надання інформації, що не відповідає дійсності;
- несвоєчасне надання інформації;
- навмисне приховування інформації;
- примушення до поширення або перешкоджання поширенню певної інформації, а також цензура;
- поширення відомостей, що не відповідають дійсності, ганьблять честь і гідність особи;
- безпідставна відмова від поширення певної інформації;
- використання і поширення інформації стосовно особистого життя громадянина без його згоди особою, яка є власником відповідної інформації внаслідок виконання своїх службових обов'язків;
- розголошення державної або іншої таємниці, що охороняється законом, особою, яка повинна охороняти цю таємницю;
- порушення порядку зберігання інформації;
- навмисне знищення інформації;
- необґрунтоване віднесення окремих видів інформації до категорії відомостей з обмеженим доступом;
- порушення порядку обліку, зберігання і використання документів та інших носіїв інформації, які містять конфіденційну інформацію, що є власністю держави.

Висновки. Таким чином, адміністративно-правове регулювання суспільних відносин у сфері інформаційної безпеки України перебуває на етапі формування та становлення, адже трансформація злочинності в інформаційній сфері спонукає до постійного удосконалення форм і методів забезпечення інформаційної безпеки як одного з напрямів боротьби з організованою злочинністю. На цьому етапі дані процеси характеризуються значної кількістю прогалин та колізій, чим вдало користуються в інформаційних правопорушеннях. Одним із напрямів виходу з цієї ситуації, на наше переконання, є проведення кодифікації інформаційного законодавства, приведення його у відповідність до потреб і цілей боротьби з інформаційними правопорушниками, а у більш широкому розумінні – забезпечення внутрішньої безпеки держави.

Список використаних джерел:

1. Сидоренко В.Л. Інформаційна сфера України: стан, проблеми і перспективи / В.Л. Сидоренко. — К., 2016. — 94 с.
2. Ліпкан В.А. Адміністративно-правове регулювання національної безпеки України: [монографія] / Ліпкан В.А.. — К.: Текст, 2008. — 440 с.
3. Про основи національної безпеки України: Закон України від 19.06.2003, № 964 -IV. / Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, N 39, ст.351
4. Про Стратегію національної безпеки України: Указ президента України від 26.05.2015 № 287/2015. / Офіційний вісник України від 28.05.2015 - 2015 р., № 11, стор. 7, стаття 389, код акту 38751/2015
5. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР / Відомості Верховної Ради України від 23.07.1996 - 1996 р., № 30, стаття 141
6. Погорецький М.А. Функціональне призначення оперативно-розшукової діяльності у кримінальному процесі: [монографія] / М.А. Погорецький. — Х.: Аріс, ЛТД, 2007. — 576 с.
7. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07.12.1984 № 8073-Х. / Відомості Верховної Ради Української РСР (ВВР). — 1984. — додаток до № 50. — Ст. 1122.
8. Кодекс про адміністративне судочинство України: Закон України від 06.07.2005 № 2747-IV. / Відомості Верховної Ради України. — 2005. — № 35–37. — Ст. 446.
9. Про ліцензування видів господарської діяльності: Закон України від 02.03.2015 № 222-VIII. / Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2015, N 36, ст.299
10. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992, № 2657-XII. / Відомості Верховної Ради. — 1992. — № 48. — Ст. 650.

REFERENCES

1. Sydorenko, V.L. (2016). *Informatsiina sfera Ukrainy: stan, problemy i perspektyvy [Information sphere of Ukraine: state, problems and prospects]*. Kyiv [in Ukrainian].
2. Lipkan, V.A. (2008). *Administratyvno-pravove rehuliuвання natsionalnoi bezpeky Ukrainy [Administrative and legal regulation of national security of Ukraine]*. Kyiv: Tekst [in Ukrainian].
3. Zakon Ukrainy Pro osnovy natsionalnoi bezpeky Ukrainy : vid 19.06.2003, № 964 –IV [Law of Ukraine On the Fundamentals of National Security of Ukraine from June 19 2003, № 964 –IV]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy – Information from the Verkhovna Rada of Ukraine*, 39, Art. 351 [in Ukrainian].
4. Ukaz prezidenta Ukrainy Pro Stratehiiu natsionalnoi bezpeky Ukrainy : vid 26.05.2015 № 287/2015 [Decree of the President of Ukraine on the Strategy of National Security of Ukraine from May 26 2015, № 287/2015]. *Ofitsiyniy visnyk Ukrainy – Official Bulletin of Ukraine*, 11, Art. 7 [in Ukrainian].

5. Konstytutsiia Ukrainy [Constitution of Ukraine]. (1996, June 28). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy – Bulletin of Verkhovna Rada of Ukraine*, 30, Art. 141 [in Ukrainian].
6. Pohoretskyi, M.A. (2007). *Funktsionalne pryznachennia operatyvno-rozshukovoi diialnosti u kryminalnomu protsesi [Functional Purpose of Operative-Investigative Activity in the Criminal Process]*. Kharkiv: Aris, LTD [in Ukrainian].
7. Kodeks Ukrainy pro administratyvni pravoporushennia [Code of Ukraine on Administrative Offenses]. (1984, December 7). *Vidomosti Verkhovnoi Rady URSR – Bulletin of Verkhovna Rada of Ukraine*, 51, Art. 1122 [in Ukrainian].
8. Kodeks pro administratyvne sudochynstvo Ukrainy [Code of Administrative Justice of Ukraine]. (2005, July 6). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy – Bulletin of Verkhovna Rada of Ukraine*, 5-37, Art. 446 [in Ukrainian].
9. Zakon Ukrainy Pro litsenzuvannia vydiv hospodarskoi diialnosti : vid 02.03.2015 № 222-VIII [Law of Ukraine on Licensing of Types of Economic Activities from March 2 2015, № 222-VIII]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy – Bulletin of Verkhovna Rada of Ukraine*, 36, Art. 299 [in Ukrainian].
10. Zakon Ukrainy Pro informatsiiu : vid 02.10.1992, № 2657-XII [Law of Ukraine On Administrative Services from October 2 1992, № 2657-XII]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady – Bulletin of Verkhovna Rada of Ukraine*, 48, Art. 650 [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 13.03.2018

УДК 342.9

Фоменко Андрій Євгенович

кандидат юридичних наук,

Ректор Дніпропетровського державного

університету внутрішніх справ

mors200708@ukr.net

ПРИНЦИПИ, ОСНОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РІВНОСТІ УЧАСНИКІВ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО СПОРУ

У статті досліджуються основні принципи, які відіграють важливу роль у забезпеченні рівності учасників адміністративно-правового спору. Розглянуто деякі проблеми співвідношення тих рішень Конституційного Суду України і Європейського суду, в яких з'ясовується зміст цих принципів. Визначено, що більшість принципів, згідно з якими відправляється правосуддя у справах адміністративної юрисдикції, є загальними, тобто властивими для всіх видів судочинства. Лише в адміністративному судочинстві запроваджено принцип офіційного з'ясування обставин у справі. Зазначено, що завдяки поєднанню загальних і спеціальних принципів забезпечується рівність учасників адміністративно-правового спору в судовому процесі, незважаючи на їх нерівність у правовідносинах, що передували його виникненню.

Ключові слова: принципи, адміністративно-правовий спір, правосуддя, справи адміністративної юрисдикції, рівність учасників.

Fomenko A.E. PRINCIPLES, BASIS OF PROVIDING EQUALITY OF ADMINISTRATIVE AND LEGAL DISPUTE PARTICIPANTS

The article examines the basic principles that play an important role in ensuring equality of the participants in the administrative-legal dispute. Some problems of correlation between those decisions of the Constitutional Court of Ukraine and the European Court, which clarify the content of these principles, are considered. It is determined that the majority of the principles according to which justice is administered in cases of administrative jurisdiction are general, that is, inherent in all types of legal proceedings. Only in administrative proceedings is the principle of official clarification of the circumstances in the case. It is noted that due to the combination of general and special principles, the equality of the participants in the administrative legal dispute in the trial is ensured, despite their inequality in the legal relations preceding its occurrence.

Key words: principles, administrative-legal dispute, justice, cases of administrative jurisdiction,

Випуск 4. 2018

© А.Є.Фоменко, 2018